

Kerstmis 2024

Ik heb de indruk dat de kerstversiering elk jaar bonter wordt en elk jaar ook vroeger begint. Eind september was ik in het tuincentrum, en ik kon me vergapen aan dansende kerstmannen, verlichte arrensleeën met rendieren, miniatuur kerstdorpjes, namaaksneeuw voor op de ruiten en namaak ijspegels voor aan de dakgoot, en vooral heel veel lampjes. Heel mooi allemaal, maar ik wil eind september die kitsch en rommel nog niet zien, zoals ik in januari ook nog geen paaseitjes wil zien. Het lijkt wel alsof mensen de woorden van Prediker vergeten zijn: alles heeft zijn uur, alles heeft zijn tijd.

Maar er is meer aan de hand dan het ver naar voren schuiven van de kerstversiering. Mensen bezoeken het tuincentrum al lang niet meer alleen om een boompje te kopen: het bezoek zelf is een kerstervaring geworden, een seculier ritueel, een soort commerciële nachtmis.

De laatste tien jaar zag de tuinbranche z'n omzet ongeveer verdubbelen. De directeur van Intratuin, de marktleider op dit vlak, gaf als verklaring: "Mensen willen het gezellig maken thuis. Er is zoveel ellende in de wereld, dat de mensen zich een beetje terugtrekken in hun gezin of vriendengroep. En Kerst is daar een mooi moment voor."

Veel mensen gaan dus cocoonen, trekken zich even terug in een knus klein kringetje, en sluiten de deuren voor alle ellende. De Kerk doet het omgekeerde: wij gooien de deuren open. Niet alleen met Kerstmis trouwens, maar het hele jaar door bieden we een luisterend oor aan wie dat nodig heeft, en is er elke week soep en brood voor de dak- en thuislozen.

Hoe gezellig en knus mensen het ook maken met Kerstmis: in de stal bij het allereerste Kerstfeest was het zo niet. Waarschijnlijk was het er guur en tochtig en stonk het er niet te zuinig. De heilige familie kan er niet op z'n paasbest uitgezien hebben: opgejaagd, de deur gewezen, verward, doodmoe en ongewassen. De herders aan wie het Goede Nieuws het eerst verteld werd, waren ook bepaald niet de schoonste types; ruwe bolsters zonder garantie op een blanke pit. Idyllisch kan Bethlehem niet geweest zijn.

Dat Kerstmis desalniettemin altijd knus is geweest, ook in vroeger tijden toen de Intratuin nog niet bestond en iedereen nog gewoon naar de échte nachtmis ging, heeft misschien wel te maken met het nieuws dat de engelen aan de herders kwamen brengen: daar, middenin die ellende, is God mens geworden. In die koude, donkere wereld is weldegelijk warmte en licht te vinden.

Natuurlijk kennen veel mensen dat verhaal nog maar amper, veel jongeren zelfs helemaal niet meer (waar zouden ze het nog gehoord hebben?). Maar ook in het seculiere Kerstmis van nu klinkt méér dan een vage echo van die aloude hoop, dat verlangen naar licht in het donker. Het is geen toeval dat juist Kerstmis zo populair blijft in wat soms een "post-christelijke tijd" wordt genoemd.

In de Groene Amsterdammer stond ooit een bespreking van twee boeken: "Missievaders" van Mar Oomen en "Mijn vader was priester" van Katja Kreukels.

De recensie besloot met: “Beide boeken hamerden bij het lezen regelmatig in mijn ziel. De verklaring is eenvoudig: velen, onder wie ik, hebben hun katholieke verleden diep weggestopt, verzwegen. Maar ergens schuilt het nog wel. Tijd voor een grote, hele grote schoonmaak.”

Oude, vastgeroeste beelden van wat de Kerk misschien ooit was: die mogen opgeruimd worden. Ze kunnen straks in januari met de verlepte kerstboom aan de straat worden gezet. Maar als de mensen met Kerstmis de deuren sluiten voor de ellende in de buitenwereld, zullen de kerken hun deuren juist openen en die mensen van harte welkom heten. Ze kunnen er, voor het eerst of opnieuw, kennismaken met een Licht dat alle kerstverlichting overtreft in schittering en warmte. Amen.

Johan Goris, pastoor